

PLANERINGSSTRATEGI ÅR 2024 - 2028 FÖR NYKÖPINGS KOMMUN

Antagen av kommunfullmäktige: 2024-05-14

Läsanvisning och metodbeskrivning

Planeringsstrategin är indelad i två delar.

Del 1: Bedömning av översiktsplanens aktualitet och användbarhet

I denna del ingår:

Beskrivning och bedömning av ändrade planeringsförutsättningar

Här redovisas de viktigaste ändringarna i form av ändrade lagkrav samt nya nationella, regionala och kommunala mål, planer och program eller andra underlag som tillkommit sedan översiktsplanen antogs samt kommunens bedömning om de påverkar planens aktualitet i sin helhet eller delar. Länsstyrelsens underlag (bilaga 1), kommunens hållbarhetsprogram, liksom organisationens enkätsvar utgör underlag i bedömningen av aktualiteten.

Bedömning av användbarhet och tillämpning

Här redovisas hur den kommunala organisationen använder och tillämpar översiktsplanen samt de brister, oklarheter och behov av ytterligare vägledning som framkommit. Redovisningen bygger på enkätstudie.

Bedömning av aktualitet avseende önskad inriktning och utveckling

Här redovisas en bedömning av om översiktsplanens övergripande planeringsstrategier följs och om utvecklingen sker inom översiktsplanens utpekade utvecklingsområden och noder. Bedömningen bygger på statistiska analyser och intervjuer med interna nyckelpersoner och politisk majoritet.

Samlad bedömning om översiktsplanens aktualitet

Här redovisas sammanfattande bedömning om översiktsplanens aktualitet.

Del 2: Fortsatt översiktsplanarbete

Här presenteras framkomna behov och vilket fortsatt översiktsplanarbete som planeras genomföras inom planeringsstrategins period.

Innehållsförteckning

Läsanvisning och metodbeskrivning	4
Sammanfattning	4
Bakgrund	4
Instrumentet planeringsstrategi.....	4
Del 1 Bedömning av översiktsplanens aktualitet och användbarhet.....	3
Ändrad lagstiftning	4
Nya nationella, regionala eller kommunala mål, strategier och vägledningar	5
Riksintressen och mellankommunala intressen	7
Nya planeringsunderlag.....	7
Nya områdesskydd	8
Nya planprogram och stadsutvecklingsplaner	8
Bedömning av användbarhet och tillämpning	9
Användbarhet och tillämpning	9
Inriktning och utveckling	9
Bedömning av översiktsplanens aktualitet utifrån Plan- och bygglagens krav	12
Bedömning av övriga PBL-dokuments aktualitet	14
Del 2: Fortsatt arbete inom översiktsplaneringen.....	15
Tematiska underlag och tillägg	15
Geografiska fördjupningar och underlag.....	16
Slutsats/Sammanfattning - Förslag till fortsatt arbete	17
Rutin för framtagande av planeringstrategi	18

Sammanfattning

Översiktsplanen för Nyköpings kommun anses vara aktuell. Skälen till bedömningen är följande:

- Översiktsplanens utvecklingsstrategier, utvecklingsinriktningar samt angiven mark- och vattenanvändning är förenliga med lagstiftningsförändringar, hållbarhetsambitionerna inom Agenda 2030 samt de hållbarhetsprogram och andra styrdokument som tillkommit på nationell, regional och kommunal nivå. Både det sociala, det ekologiska och det ekonomiska hållbarhetsarbetet inom fysisk planering fortsätter att stärkas med stöd i översiktsplanen.
- Övergripande omvärldsförändringar som skett och sker i spåren av pandemin, genom den digitala utvecklingen, geopolitiska spänningar, miljö- och klimatförändringar och nya ekonomiska läget med mera påverkar såväl behov och efterfrågan som förutsättningar avseende markanvändning och byggande. Nödvändiga rikttningsförändringar inom planeringen kan de närmaste åren göras inom ramen som ges av översiktsplanen. Nya tematiska styrdokument kan tas fram för att understödja detta.
- Översiktsplanens ställningstaganden till mark- och vattenanvändning och utveckling av den byggda miljön bedöms vara tillräckligt aktuella för att planen ska anses aktuell under innevarande och kommande mandatperiod.

Summerat bedöms översiktsplanen uppfylla kraven för aktualitet enligt plan- och bygglagen (PBL 3 kap, §§ 3-5). Översiktsplanen bedöms vara tillräckligt aktuell för att fortsätta vägleda den fysiska planeringen de närmaste åren.

Nyköpings kommun bedriver redan ett aktivt översiktsplanearbete. Det är av yttersta vikt att detta fortgår och att processerna utvecklas för att möta den kommande utvecklingen för hela kommunen. Inom planperioden 2024-2028 ska därför följande underlag, tillägg och geografiska fördjupningar tas fram:

Tematiska underlag och tillägg:

- Revidering av Bostadsförsörjningsstrategi för Nyköpings kommun som beräknas påbörjas 2024
- Arkitekturstrategi som beräknas antas Q2 2024
- Parkeringsnorm som beräknas antas Q2 2024
- Lokalisering av förnybar och fossilfri energi som beräknas antas Q4 2024
- Vattentjänstplan som beräknas antas Q4 2024
- Utredning för laddinfrastruktur som beräknas påbörjas under 2024
- Energiplan beräknas påbörjas 2024/25

Geografiska fördjupningar

- Aktualitetsgenomgång av gällande planprogram.
- SUP Spelhamnen som beräknas påbörjas under 2024
- SUP Stadskärnan som beräknas påbörjas under 2024
- Inför exploatering initieras övergripande analyser av områdesgemensamma frågor för andra av översiktsplanens utvecklingsområden

Utöver detta har kommunen identifierat ett antal aspekter som kan bli aktuella att utveckla under planperioden:

Tematiska underlag och tillägg:

- Klimatanpassning,
- Uppdatering av grönstrukturplan
- Geotekniska säkerhetsfrågor som ras, skred och erosion

Geografiska underlag och fördjupningar:

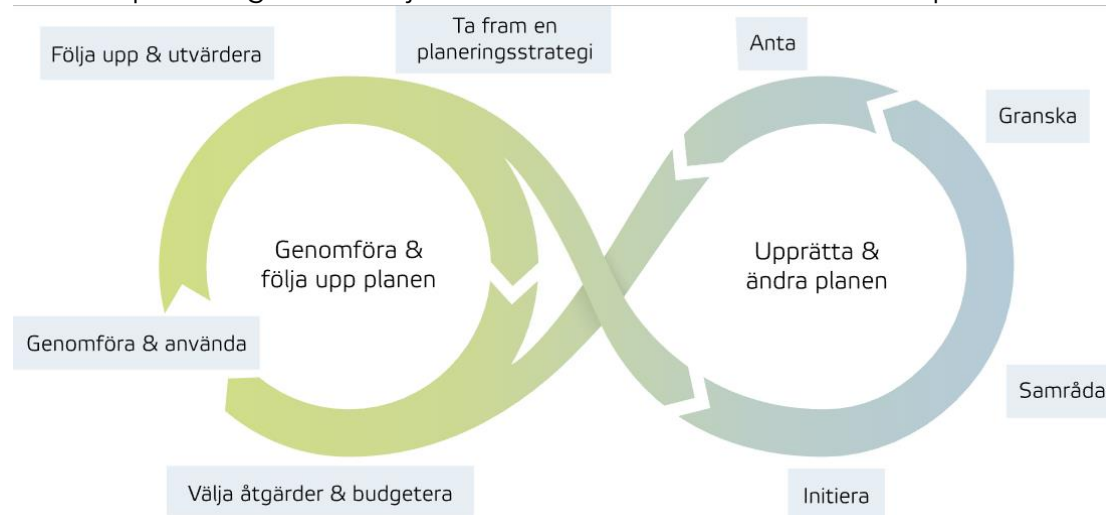
- Uppdatering av markanvändning utifrån framtagna tematiska underlag
- Fördjupningar för landsbygdens bebyggelsenoder
- Tillägg för kust- och havsområdet

I planeringsstrategin redovisas övergripande även nya förutsättningar och eventuella ändringar i önskad inriktning för utvecklingen för mark- och vattenanvändningen samt hur planen använts och tillämpats sedan Nyköpings kommuns översiktsplan Nyköping 2040 antogs 14 dec år 2021.

Bakgrund

Instrumentet planeringsstrategi

Den 1 april 2020 infördes nya regler i plan- och bygglagen om att kommunfullmäktige senast 24 månader efter ordinarie riksdagsval ska anta en planeringsstrategi. Planeringsstrategin är en del av den kontinuerliga översiktsplaneringen där varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan.

Figur 1. Process för den kontinuerliga översiktsplaneringen. (Boverket, PBL Kunskapsbanken, www.boverket.se)

I planeringsstrategin ska kommunen redogöra för om det har skett förändringar när det gäller planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Till sin hjälp har kommunen bland annat länsstyrelsens underlag till planeringsstrategin. Planeringsstrategin ligger till grund för beslut i kommunstyrelsen om uppdrag om fortsatt översiktsplanering.

I planeringsstrategin ska kommunfullmäktige enligt plan- och bygglagen:

1. ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet
2. ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen
3. bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i PBL 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 §.

Planeringsstrategin i sig innebär ingen ändring av översiktsplanen. Den ska enbart peka ut prioriterade behov av fortsatt översiktsplanering under mandatperioden och om det finns delar av planen som behöver ändras. I planeringsstrategin ska kommunen fokusera på de strategiska frågor som leder mot målen i kommunens vision med utvecklingen av den fysiska miljön. I enlighet med kommunfullmäktiges beslut om planeringsstrategi kan kommunstyrelsen därefter besluta om uppdrag om fortsatt översiktsplanering.

Del 1 Bedömning av översiktsplanens aktualitet och användbarhet

Beskrivning och bedömning av ändrade planeringsförutsättningar

Trots att översiktsplan Nyköping 2040 antogs nyligen har ändå stora förändringar i omvärlden skett och flera lagändringar, mål, strategier och planeringsunderlag tillkommit efter detta. Följande nya förutsättningar har förändrats, tillkommit eller förväntas tillkomma efter översiktsplanens antagande. Även sådana som tillkommit i slutet av arbetet med översiktsplanen och som inte kunde inarbetas i denna har tagits med.

Förändrade förutsättningar av större betydelse

Klimatförändringarna blir alltmer tydliga och klimatomställning och klimatanpassning får accentuerad betydelse. På miljöområdet i övrigt ökar exempelvis fokus på att förebygga avfall och få cirkularitet i materialanvändningen. Den globalt sett accelererande artutrotningen adresseras också med allt starkare behov av åtgärder. Översiktsplaneringen behöver bidra till detta. Som ett av svaren på miljö- och klimatfrågorna elektrifieras samhället nu i snabb takt. Samtidigt har det funnits en kapacitetsbrist och överföringsbrist i södra Sverige. Efterfrågan på kritiska resurser för elektrifieringen ökar och kan påverka markanvändningen. Beträffande elförsörjning kan konstateras att frågan om lämpliga lägen för förnybar och fossilfri energiproduktion inte hanteras tillräckligt i gällande översiktsplan, även om den ger visst stöd i lokaliseringsöverväganden för vindkraft.

I spåren av pandemin, ökande spänningar och krig i världen och Sveriges närområde samt allt snabbare digitalisering kan följa förändrade behov och beteenden hos hushåll och verksamheter som påverkar efterfrågan på ny bebyggelse, verksamhetsmark, transporter, servicefunktioner, närnatur mm. Spänningarna i världen sätter också fokus på beredskaps- och totalförsvarsperspektiv i den fysiska samhällsplaneringen. Exempelvis kan Försvarmaktens samt livsmedelsförsörjningens behov påverka planeringsförutsättningarna. Den ökade styrningen på Europeanivå påverkar planeringen allt mer. Såväl nationellt som lokalt påkallar också segregation och polarisering mellan grupper och allt våldsammare gängkriminalitet ett än starkare fokus på trygghetsskapande och integrerande fysisk planering. Konjunkturedgången, ränteuppgången och svagare kronkurs påverkar inte minst byggandet och innebär sannolikt att bostadsbristen tilltar, med risk för ökad trångboddhet som följd. Ett mer permanent förändrat ränteläge kan påverka villkoren för byggandet också på längre sikt. Det innefattar investeringsvillkoren för kommunkoncernen. Konjunkturedgången kan också accentuera pågående anpassningar av kontorslokaler och strukturförändringar av detaljhandeln.

Kommunens bedömning utifrån förändrade förutsättningar av större betydelse

Kommunen bedömer att förändringarna i omvärlden inte påverkar översiktsplanens aktualitet i nuläget. En analys av behovet av att utveckla klimatanpassning i översiktsplanen bör initieras. Kommunen avser att anta nya bostadsförsörjningsstrategi samt ett tillägg i översiktsplanen för förnybar och fossilfri energi.

Ändrad lagstiftning

Följande lagändringar av större betydelse för översiktsplaneringen har tillkommit efter översiktsplanens antagande:

- I april 2020 infördes krav på **planeringsstrategi** med flera ändringar i 3 kap. - Översiktsplan - PBL med syftet att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. I och med antagandet av Nyköpings planeringsstrategi uppfylls detta krav.
- Första oktober 2022 ändrades lagen om kommuners **bostadsförsörjningsansvar**. I ett tillägg framgår att kommuner ska analysera vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Nyköpings kommun har i beslut 2024 förklarat kommunens bostadsförsörjningsstrategi inaktuell och en revidering kommer påbörjas 2024 som uppfyller detta krav.
- Den 1 januari 2023 trädde förändringar av **lagen om allmänna vattentjänster** i kraft. Den nya lagen ställer krav på att alla kommuner ska ha en aktuell vattentjänstplan, som innehåller långsiktig plan för allmänt VA samt hur den allmänna VA-anläggningen ska skyddas vid skyfall. Nyköpings kommun har antagit strategier för VA, dagvatten och skyfall 2023 och kommer anta en vattentjänstplan under 2024.
- I februari 2023 beslutades om en förändring i plan- och byggförordningen som innebär krav på **digital översiktsplanen** ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. Nyköpings kommuns översiktsplan uppfyller redan dessa krav.

Kommunens bedömning utifrån ändrad lagstiftning

Kommunen bedömer att lagändringarna och de dokument som kommunen antagit för att uppfylla dessa inte påverkar översiktsplanens aktualitet i nuläget. Dock bör dessa användas vid en framtida revidering. Kommunen avser att anta en vattentjänstplan samt påbörja arbetet med ny bostadsförsörjningsstrategi under 2024.

Nya nationella, regionala eller kommunala mål, strategier och vägledningar

Flera europeiska, nationella, regionala och kommunala mål och strategier har antagits eller är under framtagande efter översiktsplanens antagande. De viktigaste som berör översiktsplaneringen är:

Europeiskt

- Inom EU är det framför allt förordningen om restaurering av natur och direktiv om jord- och markhälsa som kan komma att påverka översiktsplanen. Nyköpings kommun bör bevaka och påverka dessa för att sedan införliva dem vid framtida revidering.

Nationellt

- Vattenmyndigheternas **åtgärdsprogram för bättre vatten 2022-2027** fastställdes juni 2022. De ger stöd för att olika aktörer ska kunna bidra till att miljökvalitetsnormerna kan följas. Enligt åtgärdsprogrammet ska översiktsplanen ta hänsyn till och samordnas med aktuella planeringsunderlag, bland annat regionala vattenförsörjningsplaner
- **Nationell infrastrukturplan** för 2022-2033 beslutades av regeringen i juni 2022. Den befäste bl.a. Ostlänkens finansiering.
- Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram ett samrådsförslag för **reviderade havsplaner**. Förslaget stöder kommunens inriktning i översiktsplanen.
- Boverket och andra statliga verk har tagit fram **vägledningar och allmänna råd** inom översiktsplaneringen för följande ämnen:
 - Riktlinjer för bostadsförsörjningsstrategins koppling till översiktsplanen,
 - Totalförsvarets intressen,
 - Minskad klimatpåverkan,
 - Miljökvalitetsnormer (MKN),
 - Vattenförsörjning,
 - Tema kulturvärden,
 - Fornlämningar i planeringen
 - Klimatrelaterade risker, ras, skred och erosion,
 - Farligt gods,
 - Identifiering av samhällsviktig verksamhet,
 - jordbruksmarkens värden.

Regionalt

- Nya prioriterade inriktningar för Sörmlandsstrategin september 2022. Dessa är:
 - 1. Jämlika livsvillkor och god hälsa för alla.
 - 2. Goda boende- och livsmiljöer som ger jämlika möjligheter till arbete, välbefinnande och välfärd.
 - 3. Livslångt lärande för tryggad kompetensförsörjning.
 - 4. Ett växande dynamiskt näringsliv som bidrar till hållbar omställning.

- 5. En hållbar fysisk och digital tillgänglighet och mobilitet.
- Regional transportinfrastrukturplan för Sörmland 2022-2033 september 2022.
- Regionalt trafikförsörjningsprogram. maj 2022
- Regional vattenförsörjningsplan förväntas antas av Länsstyrelsen under 2024.

Kommunalt

- Kommunfullmäktige antog Hållbarhetsprogram för Ekologisk, Social och Ekonomisk hållbarhet för Nyköpings kommun i februari 2022, en revidering av dessa antogs i november 2023. Dessa ska genomsyra kommunens styrning och ledning och beskriver den politiska viljeriktningen. Kommunens hållbarhetsprogram och översiktsplanen är synkroniserade.

Förutom hållbarhetsprogrammen har dessa kommunala tematiska strategier och beslut antagits som påverkar översiktsplanen:

- Landsbygdsstrategi mars 2022
- Strategi för turism, evenemang och möten maj 2022
- Riktlinje för strategiska markförvärv februari 2023
- Renhållningsordning juli 2023
- Livsmedelsstrategi september 2023
- Parkeringsstrategi jan 2024
- VA-strategi och Strategi för dagvatten och skyfall februari 2024.
- Investeringsbeslut av större betydelse har tagits:
 - inom VA för kustledning till Vålarö, ledningen Vrena - Stigtomta-Oppeby samt åtgärder längs Lennings väg.
 - inom trafikinfrastruktur för Östra infarten och Hemgårdspassagen

Kommunens bedömning utifrån nya nationella, regionala eller kommunala mål, strategier och vägledningar

De nya åtgärdsprogrammen och planer som tagits fram på nationell nivå samt regionens förnyade prioriterade inriktningar för Sörmlandsstrategin bedöms inte påverka översiktsplanens aktualitet. Översiktsplanen bedöms också fortsatt stödja de kommunala hållbarhetsprogrammen. De kommunala strategierna har översiktsplanen som grund och stärker och förtydligar denna. Vid en framtida revidering ska lämpliga delar av dessa föras in eller tas hänsyn till inom markanvändningen i översiktsplanen. Vid framtida revidering, fördjupningar eller tillägg till översiktsplanen ska de nationella vägledningar som tagits fram användas i arbetet. Såväl den gällande nationella infrastrukturplanen som den regionala utgör ett underlag för framtida revideringar av kommunens översiktsplan.

Riksintressen och mellankommunala intressen

Översiktsplanen ska redovisa kommunens ställningstaganden gentemot statliga intressen och miljö kvalitetsnormer. I gällande översiktsplan finns befintliga riksintressen och miljö kvalitetsnormer redovisade samt på vilket sätt kommunen förhåller sig till dessa.

Följande ändringar i riksintressen och mellankommunala intressen har tillkommit eller förändrats efter översiktsplanens antagande:

- Trafikverkets senaste beslut avseende **riksintressen för kommunikationer** togs september 2022. Beslutet omfattar en fullständig översyn av riksintresseanspråk inom samtliga fyra trafikslag. Inom Nyköpings kommun utgår väg 53 och väg 52 utom anslutningen till Stockholms Skavsta flygplats som riksintresse vilket är i linje med kommunens översiktsplan.
- En riksintresseprecisering för **Stockholm Skavsta flygplats** har antagits. Denna innebär minskade hänsynsområden för riksintresset.
- MSB påtalar att tillgång till befintliga **skyddsrum** bör belysas i översiktsplanen. Detta behandlas inte i ÖP Nyköping 2040.
- Riksantikvarieämbetet har gjort en översyn av de nuvarande kriterierna för att peka ut områden som är av **riksintresse för kulturmiljövården**, och lämnat förslag kring förtydligade och samlade kriterier. När översyn av områdena sker behöver kommunen införliva detta i översiktsplanen.
- Skärpta miljö kvalitetsnormer (MKN) vad gäller vattenkvalitet (2022) har tillkommit. Dessa påverkar det dagliga arbetet men inte översiktsplanens markanvändning eller ställningstaganden.

Kommunens bedömning utifrån förändrade riksintressen och mellankommunala intressen

Översiktsplanens aktualitet förändras inte av reviderade riksintressen och miljö kvalitetsnormer, dock ska dessa underlag beaktas och arbetas in vid kommande översiktsplaneprocess. De förändrade riksintresseanspråken och miljö kvalitetsnormerna bör dock uppmärksammas i kommande planering särskilt riksintresseanspråket för Skavsta flygplats påverkan på Skavsta verksamhetsområde behöver utredas.

Nya planeringsunderlag

Sedan översiktsplanens antagande har ett stort antal planeringsunderlag tagits fram både på nationell, regional och kommunal nivå. De viktigaste som påverkar översiktsplaneringen och efterföljande planering är:

Nationella

- Värmekartering från MSB.
- Ras, skred och erosion MSB
- Boverket har i oktober 2023 reviderat den nationella byggprognosen kraftigt för 2024 och 2025.
- Ny statusklassning för MKN för vatten från HAV kommer under 2024-25

Regionala

- Länsstyrelsens regionala bostadsmarknadsanalys i juni 2023
- Regionens information om länets kraftförsörjning från 2022.

Kommunala

- *Genomförandeplan för översiktsplan Nyköping 2040*
- *En kommunomfattande landskapsanalys har tagits fram under 2023.*

Kommunens bedömning utifrån nya planeringsunderlag

Översiktsplanens aktualitet förändras inte av de nya planeringsunderlagen, dock ska dessa underlag beaktas och arbetas in vid kommande översiktsplaneprocess. Både elförsörjning, värmeöar och ras, skred och erosion är frågor som på grund av aktuella händelser ytterligare aktualiserats efter översiktsplanens antagande. Kommunen bör undersöka behovet av att utveckla dessa frågor i översiktsplaneringen. Kommunens bostadsförsörjningsstrategi behöver revideras utifrån den nationella bostadsmarknadsanalysen. Ett tillägg till översiktsplanen om förnybar och fossilfri energi ska göras där landskapsanalysen fungerar som underlag.

Nya områdesskydd

Fyra nya naturreservat har tillkommit inom kommunen sedan översiktsplanens antagande. Dessa är det kommunala naturreservatet Örstignäs och de statliga Sundsudde, Skogbyås samt utvidgning av Åboravinens naturreservat.

Nya planprogram och stadsutvecklingsplaner

Planprogram för Skavsta verksamhetsområde har antagits efter att översiktsplanens antogs. Dessutom har en stadsutvecklingsplan för Brandkärr "SUP Brandkärr", tagits fram. Dessa har stöd i översiktsplanen.

Kommunens bedömning utifrån nya områdesskydd och nya planprogram

Tillkomna områdesskydd strider inte mot översiktsplanen. Planprogram och stadsutvecklingsplan har stöd i översiktsplanen och påverkar inte översiktsplanens aktualitet, dock ska dessa underlag beaktas och arbetas in inom kommande översiktsplaneprocess.

Bedömning av användbarhet och tillämpning

Användbarhet och tillämpning

Organisationen som helhet anger att de använder översiktsplanen i sitt dagliga arbete och att de oftast eller ibland upplever att de får det stöd de behöver. Kartan är den mest använda delen där alla delar används av i princip alla. Tematiska kapitlen används oftast för stöd inom det egna ansvarsområdet. Av de övergripande kapitlen används främst utvecklingsstrategierna som stöd. Inom division samhällsbyggnad upplevs översiktsplanen som lättanvänd medan den inom tekniska divisionen inte upplevs lika lättanvänd men ändå inte svåränvänd. Kartan uppfattas som mer lättanvänd än textdelen som kan vara svår att hitta i. Några anger att översiktsplanen kan verka motsägelsefull i delar. Tagna beslut har följt översiktsplanen, med endast något undantag.

Inriktning och utveckling

Översiktsplanens inriktning anges i dess 11 utvecklingsstrategier och utvecklingsinriktningar i kartan. En kvalitativ utvärdering inom kommunala organisationen och en avstämning med kommunstyrelsens ärendebereidning samt miljö- och samhällsbyggnadsnämndens presidie samt uttag av statistik för bygglov och planbesked har gjorts. Vid denna framkom att efterlevnaden är god och att inriktning och utveckling fortfarande anses aktuell. En kort sammanställning redovisas i tabellen.

Strategi	Efterlevnad	Aktualitet	Analys/kommentar
1. Utveckla bebyggelse där det finns service och infrastruktur			Kommunen har arbetat med genomförandeplanering och investeringsplanering som stöd till strategin. Planering för Lasarettstaden pågår. Huvuddelen av alla planer och bygglov sker inom centralort och noder där service och infrastruktur redan finns.
2. Lokalisera bebyggelse i lägen med god kollektivtrafik			Påbörjade byggnationer sker till mer än 95 % i kollektivtrafknära lägen. Arbete med resecentrum och framtida regional bussdepå har pågått under perioden. Omläggning av befintliga busslinjer har studerats.
3. Utveckla och kraftsamla i noder			Kommunen har under perioden aktivt bedrivit markutveckling både i Oppeby, Tystberga och Nävekvärn. Huvuddelen av alla planer och

			bygglov sker inom centralort och noder. Inriktningen slås fast i budget.
4. Skapa varierad bebyggelse			<p>En arkitekturstrategi är under utarbetande som stöd för utvecklingsstrategin. Huvuddelen, över 85 %, av givna planbesked och bygglov gäller flerbostadshus inom centralorten oftast i områden med flerfamiljshus. Planområdena i huvudorten ligger inom utpekade utvecklingsområden, i strategiska och kollektivtrafikstarka lägen. För full efterlevnad av strategin behöver det tillkomma fler bostäder i småhus med äganderätt inom huvudorten.</p> <p>I utvecklingsnoderna efterlevs strategin fullt ut.</p>
5. Stärk Nyköpings identitet och livsmiljö			<p>En arkitekturstrategi är under utarbetande som stöd för utvecklingsstrategin.</p> <p>Arkitekturstrategin kommer att ge stöd för hur kommunen kan arbeta med förändringar och bevarande.</p> <p>I planprocesserna tas det fram gestaltningsprogram och kulturmiljöanalyser för att kunna skapa rätt reglering av den nya bebyggelsens utformning, samt för att bedöma vilken reglering som behövs i planen för stärka identiteten i området och uppfylla anpassningskravet i plan- och bygglagen.</p>
6. Skapa goda lägen för verksamheter			Flera områden för verksamheter har planlagts under perioden. Viss oro kring elkapaciteten framförs. Inriktningen slås fast i budget.

7. Hushåll med mark- och vattenresurser			Ny bostadsbebyggelse planeras och tillkommer framför allt som tät bebyggelse på redan ianspråktagen mark. Ny verksamhetsmark planeras framför allt på oexploaterad skogsmark.
8. Stärk de regionala sambanden			Arbete med resecentrum och framtida regional bussdepå har pågått under perioden.
9. Öka förutsättningarna för hållbart resande			Arbete med resecentrum och framtida regional bussdepå har pågått under perioden. Omläggning av befintliga busslinjer har studerats. Intern arbetsgrupp för genomförande av transportstrategin har tillsatts.
10. Utveckla, stärk och bevara den regionala och kommunala grön- och blåstrukturen			Örstigs naturreservat har bildats. Arbete med kompensationsåtgärder inom planeringen har startats. Landskapsanalys har tagits fram. En naturvårdsplan för kommunens naturvårdsarbete har arbetats fram.
11. Utveckla, stärk och bevara naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster			Dagvatten- och skyfallsstrategi har antagits. Ekosystemtjänster analyseras i förstudier och detaljplanering. Arbete med kompensationsåtgärder inom planeringen har påbörjats. En naturvårdsplan för kommunens naturvårdsarbete har arbetats fram.

Figur 1: Utvärdering av aktualitet och efterlevnad av översiktsplanens övergripande utvecklingsstrategier.

Kommunens bedömning utifrån användbarhet och tillämpning

Kommunen bedömer både politiskt och organisatoriskt att utvecklingsstrategierna fortfarande är aktuella och goda riktningvisare för fortsatt planläggning och lovgivning. Kommunens arkitekturstrategi bör stärka och tydliggöra riktningen för strategierna för "Skapa varierad bebyggelse" och "Stärk Nyköpings identitet och livsmiljö". Behovet av att utveckla ställningstaganden och markbehov för ekosystemtjänster bör analyseras.

Bedömning av översiktsplanens aktualitet utifrån Plan- och bygglagens krav

Nyköpings kommun bedömer att översiktsplan Nyköping 2040 är aktuell i förhållande till kraven i plan- och bygglagen (3 kapitlet 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 §). Nedan följer PBL:s krav och kommunens bedömning samt motivering till sina ställningstaganden.

3§ PBL.

- *Grunddragen i hur mark och vattenområden ska användas*
- *Hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras*

Kommunens bedömning:

Översiktsplan Nyköping 2040 visar "Grunddragen för hur mark- och vattenområden ska användas" samt "Hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras" för hela kommunens yta.

Det finns dock ett behov av att förbättra beslutsunderlaget för förnybar och fossilfri energi samt fördjupa underlaget för vissa utvecklingsområden liksom att utreda aktualiteten för gällande planprogram. När nya havsplaner blir antagna behöver det analyseras om det finns behov av fördjupning för havsområdet.

4§ PBL

- *Hur riksintressen ska tillgodoses*
- *Hur gällande miljö kvalitetsnormer ska följas*

Kommunens bedömning

Översiktsplan Nyköping 2040 visar hur riksintressen ska tillgodoses och hur miljö kvalitetsnormer ska följas. Några riksintressen har reviderats eller preciserats men detta påverkar inte planens aktualitet. Påverkan på riksintresse för Rörligt friluftsliv vid ev. utbyggnad av Kämpetorp, Björksund får utredas inom kommande planering. En analys av behovet av förbättrat underlag för riksintresset för kulturmiljö Nyköping kan behöva initieras.

5§ PBL

- *Hur tillgodoses det långsiktiga behovet av bostäder*
- *Hänsyn till och samordning med relevanta nationella och regionala mål, planer och program*
- *Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen*
- *Risken för klimatrelaterade skador på den byggda miljön*
- *Om översiktsplanen avviker från regionplan*
- *Områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller av regional betydelse*

Kommunens bedömning

Översiktsplanen visar på hur det långsiktiga behovet av bostäder enligt kommunens bostadsförsörjningsstrategi tillgodoses i hela kommunen. Dock har förutsättningarna för bostadsbyggandet ändrats så en översyn av bostadsförsörjningsstrategin föreslås.

Översiktsplanens utvecklingsstrategier, utvecklingsinriktningar samt angiven mark-och vattenanvändning är förenliga med lagstiftningsförändringar, hållbarhetsambitionerna inom Agenda 2030 samt de hållbarhetsprogram och andra styrdokument som tillkommit på nationell, regional och kommunal nivå. Både det sociala, det ekologiska och det ekonomiska hållbarhetsarbetet inom fysisk planering fortsätter att stärkas med stöd i översiktsplanen.

Översiktsplanen anger områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen samt behandlar risker för klimatrelaterade skador på den byggda miljön. Med tanke på senare tids klimatrelaterade skador i Sverige orsakade av översvämnings-, ras- och skredhändelser kan en analys av behovet av förbättrat underlag för detta behöva initieras.

Översiktsplanen avviker inte från regionplanen och visar på vilka områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse och hur dessa ska handhas i kommande handläggning.

Uppföljning av betydande miljöpåverkan

- *Har genomförandet av översiktsplanen medfört betydande miljöpåverkan?*

I hållbarhetsbedömningen till översiktsplan Nyköping 2040 angavs risker för betydande miljöpåverkan i form av: inspråktagande av grönytor och försämrad tillgång och sammanhängande grönstruktur, påverkan på vattenkvalitet och vattenstatus, uppfyllande av miljökvalitetsmål vid skolor och förskolor, påverkan på kulturmiljön, möjlighet att minska klimat och upplevelsepåverkan från transportsystemet, påverkan från expanderande näringsliv.

Bostadsbyggande och planering har främst skett på redan exploaterad mark och inte påverkat grönområden eller grönstruktur. Däremot har naturområden tagits i anspråk för verksamheter. Här har ett arbete med kompensationsåtgärder initierats i kommunen. Arbetet med att säkra kapacitet och kvalitet i avloppsnätet har uppmärksamats och stärkts. Områden med otillräckliga förutsättningar har pausats. Kommunen har antagit och arbetar med flera strategier och dokument som kommer förstärka kunskap och arbetssätt för att säkra vattenkvalitet och vattenstatus. Uppförd skola och förskola i Oppeby klarar uppställda luftkvalitetskrav. Flera bostadsprojekt planeras och byggs i anslutning till riksintresset för kulturmiljö, Nyköping. Anpassningar har gjorts för att påverkan ska bli acceptabel. Utveckling av bostäder och verksamheter har främst skett i centrala lägen med goda förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Utformningen för dessa trafikslag och projektens mobilitetsarbete har varit prioriterad i projekten.

Näringslivet har utvecklats starkt och stora markområden har planerats för detta. Här har ett arbete med kompensationsåtgärder initierats i kommunen. Strategier för turism och besöksnäring samt livsmedelsförsörjning har antagits med översiktsplanen som utgångspunkt.

En utveckling av bostäder, verksamheter och infrastruktur medför alltid en miljöpåverkan på olika sätt. För att denna inte ska bli betydande eller onödigt stor ställer det krav på platsanpassning, utformning och kompensationsåtgärder som minskar projektens miljöpåverkan. Kommunen arbetar aktivt med att utveckla former för att i tidigt skede analysera, upptäcka, förbereda och minska projektens miljöpåverkan.

Kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan

Genomförandet har inneburit en påverkan på miljön främst genom ianspråktagande av skogsmark. Kommunen har dock arbetat aktivt med att utveckla former för att i tidigt skede analysera, upptäcka, förbereda och minska projektens miljöpåverkan. Bedömningen är därför att genomförandet inte inneburit betydande miljöpåverkan.

Bedömning av övriga PBL-dokumenters aktualitet

I planeringsstrategin ska kommunen bedöma i vilken utsträckning övriga gällande PBL-dokument är aktuella. Nyköping har inga gällande geografiskt fördjupade översiktsplaner eller tematiska fördjupningar. Det finns ett knappt 20-tal gällande planprogram och ett stort antal gällande detaljplaner. Många av planprogrammen bedöms vara inaktuella i sin helhet eller i delar. Förutom dessa finns ett antal förstudier och Stadsutvecklingsplaner (SUP:ar) som anger förutsättningar för kommande markanvändning men som inte har status enligt PBL.

Kommunens bedömning utifrån nya PBL-dokument

De gällande planprogrammen påverkar inte översiktsplanens aktualitet men flera av dem är inte i linje med översiktsplanen och bedöms i sin helhet eller delar inte vara aktuella. En översyn av aktualiteten för gällande planprogram föreslås därför göras.

Del 2: Fortsatt arbete inom översiktsplaneringen

Planeringsstrategin ska redovisa kommunens ställningstaganden om den fortsatta översiktsplaneringen. Strategin redovisar i detta avsnitt pågående arbeten och prioriterade behov av fortsatt arbete med översiktsplanering under innevarande mandatperiod. Vid behov kan planeringsstrategin ändras och de ställningstaganden som gjorts om den fortsatta översiktsplaneringen ses över.

Tematiska underlag och tillägg

Tematiska tillägg och underlag till översiktsplanen behandlar strategier för en enskilda fråga som berör hela kommunen.

Pågående arbete

Nyköpings kommun arbetar aktivt med att ta fram nya strategier och underlag inom översiktsplaneringen. Det finns uppdrag att ta fram:

- Revidering av bostadsförsörjningsstrategin som beräknas påbörjas 2024
- Arkitekturstrategi som beräknas antas Q2 2024
- Parkeringsnorm som beräknas antas Q2 2024
- Lokalisering av förnybar och fossilfri energi som beräknas antas Q4 2024
- Vattentjänstplan som beräknas antas Q4 2024
- Utredning för laddinfrastruktur som beräknas påbörjas 2024

Efterfrågan inom organisationen

I den gjorda enkätundersökningen inom tjänstemannaorganisationen framkom att översiktsplanen i stort anses fortsatt aktuell men att följande brister och behov identifieras:

- En tydligare prioritering mellan översiktsplanens utvecklingsområden efterfrågas.
- Betydelsen av folkhälsa, rörelse och sociala konsekvenser behöver stärkas.
- Planen skulle kunna utvecklas vad gäller:
 - värdefulla kulturmiljöer,
 - markanspråk dagvatten,
 - beskrivning av utmaningar och kopplade ställningstaganden för byggande på mark inom översvämningsrisk,
 - MKN för vatten i översiktsplan
 - analys av brister och ställningstagande för bevarande och utvecklande av grönstruktur,
 - ställningstaganden för buller längs väg och järnväg,
 - ytterligare ställningstaganden/avvägningar kring byggande på jordbruksmark och förnyad klassificering av jordbruksmarken.
- Kopplingen till bostadsförsörjningsstrategin och hävdande av bostad som väsentligt samhällsintresse bl.a. i jämförelse med värdefull jordbruksmark skulle kunna förtydligas.

- Bygglag anger specifikt att ställningstagandet om antal bostadshus som avgör när detaljplan ska upprättas vid exploatering på landsbygden riskerar att bli för strikt tolkat

Länsstyrelsens rekommendationer i sitt underlag för planeringsstrategin

Kommunen ska ta hänsyn till Länsstyrelsens underlag i planeringsstrategin. Länsstyrelsen anger i sitt underlag för Nyköpings kommuns planeringsstrategi att följande exempelvis kan utvecklas i ÖP Nyköping 2040:

- Vägledning om riksintressanta fornlämningsmiljöer och kulturmiljöunderlag där fornlämningar utgör en betydelsefull del,
- Analys av kumulativa effekter för kulturmiljön och Natura 2000.
- Strategi för geotekniska säkerhetsfrågor,
- Vägledning för infrastruktur för förnybara drivmedel och då särskilt laddinfrastruktur
- Vattenförsörjning,
- Vägledning för el och energiplanering inkl. planering för förnybar energi särskilt vindkraft.
- Analys av möjliga alternativa utbyggnadsområden och förbättrade naturbedömningar för vattnet inom utpekade LIS-områden.

Kommunens bedömning av behovet av tematiska tillägg och underlag under planeringsperioden.

Efter analys av förändrade planeringsförutsättningar och de önskemål som framförts från organisationen samt Länsstyrelsens underlag bedöms följande tematiska tillägg och underlag vara prioriterade under planeringsperioden:

- Revidering av bostadsförsörjningsstrategin som beräknas påbörjas 2024
- Arkitekturstrategi som beräknas antas Q2 2024
- Parkeringsnorm som beräknas antas Q2 2024
- Lokalisering av förnybar och fossilfri energi som beräknas antas Q4 2024
- Vattentjänstplan som beräknas antas Q4 2024
- Utredning för laddinfrastruktur som beräknas påbörjas 2024
- Energiplan beräknas påbörjas 2024/25

Geografiska fördjupningar och underlag

Geografiska fördjupningar och underlag vägleder utvecklingen mer i detalj för ett specifikt område inom kommunen. Det kan gälla till exempel ett utvecklingsområde i staden, en hel tätort eller ett större verksamhetsområde på landsbygden.

Pågående arbete

Nyköpings kommun arbetar aktivt med att ta fram nya fördjupade underlag i form av förstudier och stadsutvecklingsplaner (SUP:ar) som ett steg mellan översiktsplan och detaljplan inom detaljplaneringen. Det finns uppdrag att ta fram:

- SUP Spelhamnen som beräknas påbörjas 2024

- SUP Stadskärnan som beräknas påbörjas 2024

Efterfrågan inom organisationen

I den gjorda enkätundersökningen inom tjänstemannaorganisationen framkom att arbetet med planprogram, förstudier och stadsutvecklingsplaner för översiktsplanens utvecklingsområden bör fortgå. Prioritering och tidsättning bör grunda sig på genomförandeplanen. Det efterfrågades även liknande arbeten för planens bebyggelseområden och landsbygdens noder samt en förtättningsstrategi för bebyggelseområden inom centralorten (helst som FÖP).

Länsstyrelsens rekommendationer i sitt underlag för planeringsstrategin

Länsstyrelsen anger i sitt underlag för Nyköpings kommuns planeringsstrategi att planens koppling till den statliga havsplaneringen kan utvecklas i ÖP Nyköping 2040.

Kommunens bedömning av behovet av geografiska fördjupningar och underlag under planeringsperioden

Efter analys av förändrade planeringsförutsättningar och de önskemål som framförts från organisationen samt Länsstyrelsens underlag bedöms följande tematiska tillägg och underlag vara prioriterade under planperioden

- Aktualitetsgenomgång av gällande planprogram.
- SUP Spelhagen som beräknas påbörjas 2024
- SUP Stadskärnan som beräknas påbörjas 2024
- Inför exploatering initieras övergripande analyser av områdesgemensamma frågor för andra av översiktsplanens utvecklingsområden

Slutsats/Sammanfattning - Förslag till fortsatt arbete

Nyköpings kommun bedriver redan ett aktivt översiktsplanearbete. Det är av yttersta vikt att detta fortgår och att processerna utvecklas för att möta den kommande utvecklingen för hela kommunen. Inom planperioden ska därför följande underlag, tillägg och geografiska fördjupningar tas fram:

Tematiska underlag och tillägg:

- Revidering av bostadsförsörjningsstrategin som beräknas påbörjas 2024
- Arkitekturstrategi som beräknas antas Q2 2024
- Parkeringsnorm som beräknas antas Q2 2024
- Lokalisering av förnybar och fossilfri energi som beräknas antas Q4 2024
- Vattentjänstplan som beräknas antas Q4 2024
- Utredning för laddinfrastruktur som beräknas påbörjas 2024
- Energiplan beräknas påbörjas 2024/25

Geografiska fördjupningar:

- Aktualitetsgenomgång av gällande planprogram
- SUP Spelhagen som beräknas påbörjas 2024

- SUP Stads kärnan som beräknas påbörjas 2024
- Inför exploatering initieras övergripande analyser av områdesgemensamma frågor för andra av översiktsplanens utvecklingsområden

Utöver detta har kommunen identifierat ett antal aspekter som kan bli aktuella att utveckla under planperioden:

Tematiska underlag och tillägg:

- Klimatanpassning,
- Uppdatering av grönstrukturplan
- Geotekniska säkerhetsfrågor som ras, skred och erosion

Geografiska underlag och fördjupningar:

- Uppdatering av markanvändning utifrån framtagna tematiska underlag
- Fördjupningar för landsbygdens bebyggelsenoder
- Tillägg för kust- och havsområdet

Vilka av och i vilken ordning dessa behöver göras bör avgöras i dialog mellan tjänstemannaorganisationen och den politiska organisationen. Visar analyser att ett behov finns kan beställning ske som särskilt uppdrag från KS eller nämnd eller som tjänstemannabeställning.

Dessutom bör en utveckling av arbetet med hur tillägg och fördjupningar av översiktsplanen ska göras för att minska tids- och resursåtgången för dessa processer initieras i syfte att ytterligare underlätta en kontinuerlig översiktsplanering.

Rutin för framtagande av planeringstrategi

Planeringsstrategin ska i fortsättningen arbetas fram efter varje ordinarie val. Förberedelser bör starta under den efterföljande hösten. Det innebär att översiktsplanen utvärderas tidigt under mandatperioden och att ett kontinuerligt uppföljningsarbete av denna sker.

Planeringsstrategins omfattning kan komma att variera. Innehållet och möjliga aktiviteter från planeringsstrategin bör arbetas in i verksamhetsplaner för mandatperioden.

Bilagor

1. *Länsstyrelsens underlag*